

Oryginalny artykuł naukowy
Original article

Data wpływu/Received: **30.06.2019**

Data recenzji/Accepted: **19.11.2019**

Data publikacji/Published: **30.12.2019**

Źródła finansowania publikacji: **środki własne Autora**

DOI: 10.5604/01.3001.0014.1043

Authors' Contribution:

(A) Study Design (projekt badania)

(B) Data Collection (zbieranie danych)

(C) Statistical Analysis (analiza statystyczna)

(D) Data Interpretation (interpretacja danych)

(E) Manuscript Preparation (redagowanie opracowania)

(F) **Literature Search (badania literaturowe)**

Jan Kozaczek*

Nr ORCID: 0000-0003-3207-1447

NOWA INSTYTUCJA PRAWA GOSPODARCZEGO – ZARZĄD SUKCESYJNY. ANALIZA PRAWNA

WPROWADZENIE

W 25.11.2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej¹. W związku z tym zdarzeniem od niedawna każda osoba fizyczna (przedsiębiorca) może wyznaczyć zarządcę sukcesyjnego w celu załatwienia dalszych spraw dotyczących działalności gospodarczej w razie śmierci właściciela przedsiębiorstwa. Dotychczasowe regulacje nie przewi-

* mgr; Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Prawa i Administracji.

¹ Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 1629, ze zm.); dalej jako u.o.z.s.

dywały możliwości prowadzenia działalności gospodarczej przez następców prawnych. Wprowadzone przepisy pozwalają na płynną kontynuację działalności gospodarczej na podstawie tzw. zarządu sukcesyjnego.

Na początku należy wyjaśnić, iż pod pojęciem zarządu sukcesyjnego należy rozumieć pewien sposób tymczasowego kierowania przedsiębiorstwem na skutek śmierci przedsiębiorcy. W związku z taką (ewentualnie zaistniałą) sytuacją niezbędne jest, aby do wykonywania zarządu powołać zarządcę sukcesyjnego. Bowiern jak wynika z rządowego serwisu informacyjno-usługowego dla przedsiębiorcy, zarządca sukcesyjny jest odpowiedzialny za prowadzenie przedsiębiorstwa, m.in. za: „umowy z pracownikami, kontakty z kontrahentami, sprawy podatkowe, ZUS” do momentu załatwienia spraw spadkowych. Jednakże podkreślić należy, że instytucja ta jest metodą tymczasową. Stąd też sukcesor może tylko przez pewien czas zdecydować, czy będzie kontynuować prowadzenie przedsiębiorstwa, czy też go sprzeda bądź zamknie. Istotne jest, że zarządca sukcesyjny może zostać powołany przez samego przedsiębiorcę (przed śmiercią) albo przez osoby wskazane w ustawie po śmierci przedsiębiorcy. Jeśli chodzi o wybór – kiedy dokonać ustanowienia takiego zarządcy, to warto mieć na uwadze, że określenie (powołanie) zarządcy sukcesyjnego w pierwszym z przypadków zmniejsza formalności oraz koszty związane z jego powołaniem. Natomiast gdy następuje wyznaczenie zarządcy po śmierci, to taki sposób związany jest z udziałem notariusza. W takiej sytuacji przedsiębiorca musi brać pod uwagę zwiększoną formalność oraz zwiększone opłaty. Nadmienić należy, że przedsiębiorca powinien zostać wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej². Jest to wymóg ustawy wobec przedsiębiorców chcących powołać zarządcę sukcesyjnego. Jak dalej można odczytać z serwisu informacyjno-usługowego dla przedsiębiorcy – ułatwieniem dla przedsiębiorcy jest to, że wniosek o określenie zarządcy sukcesyjnego do CEIDG można złożyć poprzez Internet (online). Możliwość ta wydaje się lepszym rozwiązaniem, gdyż przedsiębiorca nie musi wstawić się osobiście w urządzenie, oszczędzając przy tym swój czas. Oczywiście wniosek ten można też złożyć bezpośrednio w urządzenie gminy bądź dostarczyć przez pocztę³. Na wstępie również należy zaznaczyć, że opisywana instytucja zarządu sukcesyjnego jest o tyle istotna i warta uwagi, że według danych z oficjalnej strony Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii 228 tysięcy przedsiębiorców ukończyło 65 lat, zaś 800 działalności gospodarczych co miesiąc jest wykreślanych z CEIDG z powodu śmierci ich właściciela⁴.

² Zwany dalej CEIDG.

³ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyc-dzialalnosc-jednoosobowa/zarząd-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-następcom> [dostęp: 26.12.2018].

⁴ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm jednoosobowych*, https://www.gov.pl/documents/910151/911704/prezentacja_sukcesja.pdf/b854efa1-9fc9-8665-f40b-d9389afb8466 [dostęp: 14.05.2019].

JEDNOOSOBOWA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA OSOBY FIZYCZNEJ

Zgodnie z art. 4 ust. 1 niedawno wprowadzonej ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców⁵ „Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą”⁶.

Należy zauważyć, jak słusznie stwierdza A. Kappes, że każda osoba fizyczna, która prowadzi działalność gospodarczą noszącą jakiegokolwiek znamiona działalności gospodarczej, z urzędu już jest uznawana za przedsiębiorcę (na mocy samych przepisów). Co więcej, aby osoba fizyczna została określona jako przedsiębiorca, bez różnicy jest, czy taka osoba przy prowadzeniu działalności gospodarczej posługuje się innymi osobami, czy też wykonuje ją bez udziału osób trzecich. Pamiętajac należy, iż także za przedsiębiorców można uznać rzemieślnika oraz osoby, które wykonują wolne zawody i inne⁷. Wykonywanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę jednoosobowego następuje w momencie uzyskania wpisu do CEIDG⁸.

Jak wynika z rządowego projektu ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej⁹, jednoosobowa działalność gospodarcza wykonywana przez osoby fizyczne jest najczęstszą formą prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Wynika to m.in. z Rejestru Gospodarki Narodowej. W rejestrze tym z 31.12.2016 r. zostało wpisanych około „3 miliony osób fizycznych wykonujących działalność gospodarczą i niemal 300 tysięcy spółek cywilnych, a wszystkich spółek handlowych – niewiele ponad 500 tysięcy”. Jak można odczytać dalej, taka forma działalności gospodarczej była wybierana przez ponad 80% osób, które dopiero zaczynały swoją działalność. Z informacji zamieszczonych w druku nr 2293 wynika także, iż do CEIDG jest wpisanych aż 2,4 mln przedsiębiorców. Tak duża ilość przedsiębiorców „osiąga wielomilionowe obroty”. Z punktu widzenia zarówno obywateli, jak i państwa wydaje się to wielką zaletą, gdyż przedsiębiorstwa stwarzają nowe miejsca pracy oraz stanowią część „regionalnego i krajowego rynku”. W tym miejscu warto napomnieć także o rodzinnej działalności gospodarczej, o potencjale takich firm oraz samego wymiaru przedsiębiorstwa prowadzonego dzięki osobom najbliższym. Świadczą o tym

⁵ Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646, ze zm); dalej jakop. p.

⁶ Art. 4 ust. 1 p.p.

⁷ Zob. szerzej na temat osób fizycznych jako przedsiębiorców: R. Uliasz, *Osoby fizyczne jako przedsiębiorcy*, [w:] J. Olszewski (red.), *Publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa 2015, s. 72 -83; także w zakresie samej działalności gospodarczej (w tym prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku przez zarządcę sukcesyjnego): R. Blicharz, *Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem w spadku*, Warszawa 2019, s. 40-43.

⁸ A. Kappes, *Osoba fizyczna jako przedsiębiorca jednoosobowy*, [w:] W.J. Katner (red.), *Prawo cywilne i handlowe w zarysie*, Warszawa 2017, s. 80.

⁹ Rządowy projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej z 22.02.2018 r., Sejm VIII kadencji, druk sejm. nr 2293;dalej jako druk nr 2293.

wnioski przedstawione przez Instytut Biznesu Rodzinnego, albowiem działalność gospodarcza rodzinna „stanowi 36% wszystkich polskich przedsiębiorstw”. Wśród najistotniejszych zalet takich firm (działalności gospodarczej) można wymienić przede wszystkim aktywność członków rodziny¹⁰ w prowadzeniu tejże działalności oraz stabilność przedsiębiorstwa¹¹. Dlatego też warto jeszcze raz zasygnalizować potrzebę opisu i dalszych rozważań w przedmiocie zarządu sukcesyjnego.

PODSTAWY PRAWNE ORAZ PRZYCZYNY REGULACJI INSTYTUCJI ZARZĄDU SUKCESYJNEGO

Instytucja zarządu sukcesyjnego jest uregulowana w u.o.z.s., która (jak zostało podkreślone na początku artykułu) obowiązuje od 25.11.2018 r. Zauważyć można, że zarząd sukcesyjny nie był wcześniej obecny w systemie prawa polskiego i jest to zupełnie nowa instytucja w dziedzinie prawa gospodarczego.

Aby zrozumieć istotę oraz przyczynę powstania zarządu sukcesyjnego, niezbędne jest odniesienie się do uzasadnienia projektu u.o.z.s., przywołanego już druku nr 2293¹². Wpłynął on bowiem do Sejmu w 22.2.2018 r., a już 22 lipca tego samego roku ustawa została podpisana przez prezydenta¹³. Jak wynika z uzasadnienia, projekt ten dotyczył wprowadzenia zmian prawnych, które uprościłyby dalsze funkcjonowanie przedsiębiorstwa osoby fizycznej wpisanej do CEIDG „między otwarciem spadku a jego działem” zgodnie z zamiarem przedsiębiorcy¹⁴. W druku nr 2293 zostały opisane ogólne przyczyny¹⁵, które skłoniły ustawodawcę do uregulowania powyższej instytucji. Wśród najważniejszych – głównych powodów należy wymienić: jednoosobowa działalność gospodarcza jest najpowszechniejszym rodzajem prowadzenia przedsiębiorstwa, stworzone przez osoby fizyczne przedsiębiorstwa kreują nowe miejsca zatrudnienia, działalność gospodarcza rodzinna obejmuje 36% polskich przedsiębiorstw oraz wytwarza 10% PKB¹⁶, obecne jest zjawisko nieprzekazywania działalności gospodarczej bliskich (rodzinnych) kolejnym pokoleniom;

¹⁰ Przedsiębiorstwa rodzinne łączą „know how” z tradycjami oraz wartościami swojego pokolenia. Takie połączenie tzw. biznesu z życiem rodzinnym daje w efekcie skuteczny rozwój własnej „marki”; Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, *Przedsiębiorczość rodzinna i jej sukcesja. Wyzwania oraz kierunki wsparcia biznesu familijnego*, <https://www.parp.gov.pl/component/content/article/53880:przedsiębiorczosc-rodzinna-i-jej-sukcesja> [dostęp: 25.11.2019].

¹¹ Ibidem s. 3.

¹² Zobacz szerzej na temat druku nr 2293 (uzasadnienia, przebiegu legislacyjnego): Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Druk nr 2293*, <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2293> [dostęp: 20.01.2019].

¹³ Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Rządowy projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej*, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2293> [dostęp: 27.12.2018].

¹⁴ Druk nr 2293, s. 8.

¹⁵ Zob. również przeprowadzoną analizę problemów dziedziczenia przedsiębiorstwa prowadzonego przez osobę fizyczną w Wystąpieniu Pokontrolnym Prezesa Najwyższej Izby Kontroli; Wystąpienie Pokontrolne Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, LKI.411.007.01.2017; R/17/008, <https://www.gov.pl/attachment/746d39f5-58ff-46ec-aa29-76e03e20baa8>, s. 4-5 [dostęp: 25.11.2019].

¹⁶ Ibidem, s. 3.

podeszły wiek coraz liczniejszej grupy przedsiębiorców¹⁷, nieoczekiwane choroby oraz nieszczęśliwe wypadki powodujące brak powołania osoby, która by zarządzała przedsiębiorstwem po śmierci¹⁸, brak instrumentów prawnych (bezpośrednich) umożliwiających dokonanie sukcesji przedsiębiorstwa, wreszcie – szerokie spektrum problemu, obejmujące nie tylko Polskę, ale i Europę¹⁹.

Oprócz wcześniej przywołanych potrzeb legislacyjnych w uzasadnieniu projektu u.o.z.s. zostały także wskazane cele regulacji, na które także warto zwrócić uwagę. Wśród najważniejszych z nich było: zagwarantowanie przedsiębiorcom (będącym osobami fizycznymi) możliwości dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa po ich śmierci²⁰, zapewnienie ochrony praw „pracowników, kontrahentów, konsumentów i innych podmiotów współpracujących z przedsiębiorcą”, zachowanie dotychczasowych miejsc pracy, ułatwienie konsumentów korzystania ze swych praw, uregulowanie zobowiązań wobec kontrahentów oraz zobowiązań publicznoprawnych oraz stworzenie możliwości nieprzerwanego rozwoju przedsiębiorstwa przez rodzinę przedsiębiorcy²¹.

¹⁷ Ibidem, s. 4., „Obecnie w CEIDG jest wpisanych ponad blisko 200 tysięcy osób, które ukończyły 65. rok życia. W CEIDG ujawnionych jest blisko 103,5 tys. przedsiębiorców, będących współnikami spółek cywilnych, spośród których ukończone sześćdziesiąt pięć lat ma przeszło 21 tys. osób. W perspektywie najbliższych 10–20 lat problem sukcesji przedsiębiorstwa osoby fizycznej będzie dotyczył coraz liczniejszej grupy przedsiębiorców”, za: druk nr 2293, s. 4.

¹⁸ Ibidem, s. 4. „Skala problemu dotyczy obecnie ok. 100 przypadków w miesiącu i będzie się zwiększać w perspektywie najbliższych lat. Grupa przedsiębiorców wpisanych do CEIDG, którzy zaczęli swoją aktywność gospodarczą na przełomie lat dziewięćdziesiątych XX w. – a więc w okresie transformacji ustrojowej – osiąga bowiem wiek, w którym znacząco wzrasta statystyczne ryzyko zgonu albo ciężkich chorób (w CEIDG jest wpisanych ponad 80 tys. osób, które ukończyły sześćdziesiątą piątą rok życia). Należy mieć także na uwadze przypadki nagłych chorób lub nieszczęśliwych wypadków, w wyniku których umiera jedyna osoba uprawniona do zarządzania przedsiębiorstwem”, za: Biuletyn Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/wykaz/r4638512717400,Projekt-ustawy-o-zarzadzanie-sukcesyjnym-przedsiębiorstwem-osoby-fizycznej.html> [dostęp: 7.01.2019].

¹⁹ Ibidem, s. 4. „Ze względu na nieudane sukcesje zamykanych jest w państwach członkowskich ok. 150 tysięcy firm rocznie, co w konsekwencji prowadzi do likwidacji 600 tysięcy miejsc pracy – dane te obejmują również Polskę”, za: druk nr 2293, s. 5.

²⁰ Zob. również ocenę instytucji zarządu sukcesyjnego przez J. Emilewicz: „Dzięki ustawie o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorcy będą funkcjonować w otoczeniu prawnym, które umożliwi realną sztafetę pokoleń. To kolejne usprawnienie dla firm, które zaczyna obowiązywać już w tym roku. Gwarantuje ono wielu firmom, które przez blisko 25 lat wolności gospodarczej budowało swój dorobek i markę, bezpieczne przejście wraz z nową generacją przedsiębiorców do kolejnego etapu rozwoju”, za: Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, Aktualności, *Prezydent podpisał ustawę o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej*, <https://www.mpit.gov.pl/strony/aktualnosci/prezydent-podpisał-ustawę-o-zarządzie-sukcesyjnym-przedsiębiorstwem-osoby-fizycznejjuz-w-tym-roku-zmiana-pokoleniowa-w-firmach-bedzie-latwiejsza/> [dostęp: 2.01.2019].

²¹ Druk 2293, s. 8.

ISTOTA ZARZĄDU SUKCESYJNEGO

Zgodnie z treścią u.o.z.s²² w rozdziale 1 o tytule „Przepisy ogólne” artykuł 1 stanowi: „Ustawa reguluje zasady tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy, który we własnym imieniu wykonywał działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, zwanej dalej „CEIDG”, oraz kontynuowania działalności gospodarczej wykonywanej z wykorzystaniem tego przedsiębiorstwa”²³. Warunkiem koniecznym, aby przedsiębiorca został objęty ustawą, jest zatem wykonywanie działalności gospodarczej we własnym imieniu i wyłącznie na podstawie wpisu do CEIDG. Ustawa bowiem nie przewiduje dla innych form przedsiębiorstwa takiego rozwiązania. Artykuł drugi, ustęp pierwszy u.o.z.s. stanowi zaś, jakie składniki przedsiębiorstwo w spadku obejmuje. Są to „składniki niematerialne oraz materialne przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, stanowiące mienie przedsiębiorcy w chwili jego śmierci”²⁴.

Przedsiębiorstwo, które jest w spadku, to zatem masa majątkowa, która obejmuje składniki niematerialne i materialne przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej. Masa majątkowa zostaje przekazana wyznaczonemu zarządowi sukcesyjnemu. Pokreślenia wymaga, że będzie ona obejmowała przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 55¹ KC²⁵, które należało do majątku dawnego przedsiębiorcy²⁶. Istotne w tym momencie wydaje się odniesienie do instytucji prawa cywilnego (testamentu jak i zapisu windykacyjnego) zawartych w księdze czwartej KC o tytule „Spadki”. Jak słusznie zauważa P. Blajer, przedsiębiorca, aby ustanowić zarząd sukcesyjny, nie musi sporządzać testamentu – przepisy ustawy nie zobowiązują go do tego, jednakże „z praktycznego punktu widzenia jest to bardzo rozsądne rozwiązanie. Po pierwsze, łatwiejsze jest określenie następstw prawnych tych składników majątku spadkodawcy-przedsiębiorcy, które są związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Po drugie, zarząd sukcesyjny to tymczasowe rozwiązanie dotyczące tylko zarządzania działalnością gospodarczą przez pewien okres. Zarządca sukcesyjny nie musi być właścicielem przedsiębiorstwa. Tak więc rolą przedsiębiorcy za życia jest określenie, do kogo po jego śmierci ma trafić przedsiębiorstwo”. Zatem oznaczenie „do kogo konkretnie ma trafić określony składnik majątku, także przedsiębiorstwo, jest możliwe tylko w testamencie, przede wszystkim w oparciu o zapis windykacyjny”²⁷. Zgodnie bowiem

²² Nowe brzmienie określenia przedmiotu ustawy wejdzie w życie z dn. 1.01.2020 r. Będzie ono obejmowało także zarząd spadkiem, „przejęcia koncesji, zezwoleń, licencji, oraz pozwoleń wydanych wobec przedsiębiorcy”; zob. Dz.U. z 2019 r. poz. 1495.

²³ Art. 1. u.o.z.s.

²⁴ Art. 1. ust. 1. u.o.z.s.

²⁵ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r., poz. 1025, ze zm.); dalej jako KC.

²⁶ Druk nr 2293, s. 12.

²⁷ P. Blajer, *Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Pytania i odpowiedzi. Wzory pism. Przepisy*, Warszawa 2019, s. 36-37.

z treścią art. 981¹ par. 1 i 2 KC „W testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku (zapis windykacyjny)”. Następnie ustawa określa przedmiot zapisu windykacyjnego, którym może być „rzecz oznaczona co do tożsamości; zbywalne prawo majątkowe; przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne; ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności”²⁸.

Jak wskazuje i ocenia dalej P. Blajer, wyłącznie za pomocą zapisu windykacyjnego istnieje sposobność oznaczenia, do kogo ma trafić wybrany składnik majątku spadkodawcy. Stąd też dla przedsiębiorcy wydaje się to dobrym rozwiązaniem, gdyż zdecyduje on o tym, do jakiej konkretnie osoby zostanie skierowana firma. Również pozytywną stroną zapisu windykacyjnego „jest jego bezpośredni i natychmiastowy skutek prawny”. Bowiem z momentem śmierci spadkodawcy osoba, na rzecz której zapis windykacyjny został ustanowiony, nabywa ją²⁹. Należy jednak pamiętać, że przy ustanowieniu zapisu windykacyjnego jest wymagana precyzja w sformułowaniu stosownego rozrządzenia. Istotne jest, aby z niego wynikało (jednoznacznie), że wolą spadkodawcy jest, aby dana osoba nabyła przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku. Jak przypominają E. Skowrońska-Bocian i J. Wierciński, „sformułowania budzące wątpliwości co do zamiaru testatora należy interpretować, przy uwzględnieniu kryteriów wskazanych w art. 948 KC, raczej jako ustanowienie zapisu zwykłego”³⁰. Równie znaczące jest, że zapis windykacyjny jest rozrządzeniem testamentowym, zatem można go ustanowić wyłącznie w testamencie, który jest ważny. „Nie może być on jednak skutecznie ustanowiony w każdym testamencie. Zapis windykacyjny można ustanowić tylko w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego (art. 981¹ KC). Jeżeli ustanowiono go w innym testamencie, nie wywoła on zamierzonych skutków prawnych. Można go wówczas traktować tylko jako zapis zwykły”³¹.

Kolejną ważną kwestią jest zrozumienie, kto jest właścicielem przedsiębiorstwa w spadku. Odnosząc się do następnego przepisu omawianej u.o.z.s. (artykułu trzeciego), ustawodawca wymienia w nim następujący katalog uprawnionych podmiotów:

1. „Osoba, która zgodnie z prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku, zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia albo europejskim poświadczeniem spadkowym, nabyła składniki niematerialne i materialne, o których mowa w art. 2 ust. 1 u.o.z.s., na podstawie powołania do spadku z ustawy albo testamentu, albo nabyła przedsiębiorstwo, albo udział w przedsiębiorstwie na podstawie zapisu windykacyjnego”;

²⁸ Art. 981¹ par. 1 i 2 KC.

²⁹ P. Blajer, *Zarząd sukcesyjny...*, s. 37.

³⁰ E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński, *Art. 922-188*, [w:] J. Gudowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, tom VI: *Spadki*, Warszawa 2017, s. 237.

³¹ L. Kaltenbek, W. Żurek, *Prawo spadkowe*, Warszawa 2016, s. 66-67.

2. Małżonek przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku;

3. „Osoba, która nabyła przedsiębiorstwo w spadku albo udział w przedsiębiorstwie w spadku bezpośrednio od osoby, o której mowa w pkt 1 lub 2, w tym osoba prawna albo jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1 KC, do której wniesiono przedsiębiorstwo tytułem wkładu – w przypadku gdy po śmierci przedsiębiorcy nastąpiło zbycie tego przedsiębiorstwa albo udziału w tym przedsiębiorstwie”³².

Na marginesie zaznaczyć należy, iż wielkość udziałów w przedsiębiorstwie, które jest w spadku, określa się na podstawie wielkości udziałów spadkowych lub udziałów we współwłasności przedsiębiorstwa³³.

Rozdział 2 analizowanej u.o.z.s. reguluje kwestie związane z ustanowieniem zarządu sukcesyjnego. Trzeba zaakcentować od razu, że może zdarzyć się taka sytuacja, iż przedsiębiorca nie powoła lub nie zgłosi do CEIDG zarządcy sukcesyjnego, pomimo że ma on sposobność do dokonania sukcesji przedsiębiorstwa. Jednakże (fortunnie) ustawa przewiduje ustanowienie zarządu sukcesyjnego przez osoby, które posiadają lub nabywają prawa do działalności gospodarczej w związku ze śmiercią przedsiębiorcy w terminie aż do 2 miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy³⁴. Aby został taki zarząd ustanowiony, muszą zostać spełnione trzy ustawowe przesłanki. Po pierwsze, należy powołać zarządcę sukcesyjnego. Po drugie, musi zostać wyrażona zgoda osoby powołanej na zarządcę sukcesyjnego na pełnienie tej funkcji. Po trzecie, należy dokonać wpisu do CEIDG zarządcy sukcesyjnego³⁵. Na stronie internetowej Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii jest wskazany wzór oświadczenia³⁶ o powołaniu zarządcy i zgody na pełnienie takiej funkcji. Jest on następujący:

³² Art. 3, pkt 1-3 u.o.z.s.

³³ Art. 4. u.o.z.s.

³⁴ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm jednoosobowych. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym osoby fizycznej. Praktyczny poradnik*, 2018, s. 19.

³⁵ Art. 6. ust. 1. pkt 1- 3 u.o.z.s.

³⁶ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyc-dzialalnosc-jednoosobowa/zarzad-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-nastepcom> [dostęp: 17.01.2019].

Oświadczenie o powołaniu zarządcy sukcesyjnego

Ja, Jan Kowalski, wykonujący działalność gospodarczą pod firmą „Jan Kowalski Usługi Budowlane” przy ul. Przedsiębiorczej 1/1, 00-001 Warszawa, wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, posiadający numer PESEL: 68020299999 oraz NIP: 123-456-78-90, powołuję Pana Adama Nowaka, posiadającego numer PESEL: 68010150000, na zarządcę sukcesyjnego.

Jan Kowalski
Warszawa, 15 grudnia 2018 r.

Źródło: Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii.

Ministerstwo wskazuje również, że można dokonać tej czynności w sposób online³⁷, co stanowi ułatwienie dla przedsiębiorcy³⁸.

Wracając jednak do analizy prawnej omawianej wcześniej u.o.z.s., warto również mieć na uwadze, że zawieszenie działalności gospodarczej nie stanowi przeszkody ustanowienia wyżej wymienionego zarządu. Jednakże ogłoszona upadłość przedsiębiorcy wyłącza możliwość ustanowienia tego zarządu³⁹. Wracając do meritum rozdziału 2 u.o.z.s. – zarząd sukcesyjny zostaje ustanowiony w następujących przypadkach: w przypadku śmierci przedsiębiorcy (wówczas przedsiębiorca musi złożyć wniosek o wpis do CEIDG, wskazując określoną osobę do pełnienia funkcji zarządcy); z chwilą „dokonania wpisu do CEIDG zarządcy sukcesyjnego na podstawie art. 12 u.o.z.s.”⁴⁰.

Należy jeszcze nadmienić, iż na podstawie wprowadzonej u.o.z.s. przedsiębiorca może powołać tzw. zarządcę rezerwowego. Jak sama nazwa wskazuje, jest to osoba, której zadaniem jest sprawowanie funkcji zarządcy sukcesyjnego, gdy dana osoba powołana na zarządcę sukcesyjnego zrzeknie się jej pełnienia albo po prostu nie może jej pełnić. Taka sytuacja może mieć miejsce np. w przypadku śmierci czy odwołania zarządcy przez przedsiębiorcę⁴¹. Zarządca rezerwowy wstępuje wówczas na miejsce zarządcy sukcesyjnego (powołanego w pierwszej kolejności). Jednak problemem może być sytuacja w przypadku braku zarządcy rezerwowego oraz gdy przedsiębior-

³⁷ W jaki sposób dokonać tej czynności online zob. Serwis informacyjno-usługowy dla przedsiębiorcy, *Ustanowienie zarządcy sukcesyjnego*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyz-dzialalnosc-jednoosobowa/zaradz-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-nastepcom/ustanowienie-zarzadczy-sukcesyjnego> [dostęp: 30.12.2018].

³⁸ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyz-dzialalnosc-jednoosobowa/zaradz-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-nastepcom> [dostęp: 30.12.2018].

³⁹ Art. 6. ust. 2 i 3 u.o.z.s.

⁴⁰ Art. 7. ust. 1, pkt 1 – 2 u.o.z.s.

⁴¹ W artykule 11. ust. 2 u.o.z.s. znajdują się następujące przypadki: „zarządca sukcesyjny powołany w pierwszej kolejności zrezygnował z pełnienia tej funkcji albo nie mógł jej pełnić z powodu śmierci, ograniczenia lub utraty zdolności do czynności prawnych, odwołania go przez przedsiębiorcę albo uprawomocnienia się orzeczenia o zakazie, o którym mowa w art. 8 ust. 2”.

ca nie określi kolejnego zarządcy sukcesyjnego. Taki stan rzeczy niesie ze sobą taki skutek, że z chwilą śmierci przedsiębiorcy nie zostanie ustanowiony zarząd sukcesyjny. Jediną możliwością ustanowienia zarządu sukcesyjnego wydaje się wtedy skorzystanie z formy powołania zarządcy sukcesyjnego przed notariuszem (przez następców prawnych). Zaznaczyć należy także, iż w CEIDG będzie ukazany wyłącznie jeden zarządca sukcesyjny⁴². Zatem aby zarządca rezerwowy pojawił się w powyższej ewidencji, musi zaistnieć jedna z przesłanek ustawowych, o których mowa w art. 11. ust. 2. u.o.z.s.⁴³ W ramach ostrożności należy mieć na uwadze, że zarządcą sukcesyjnym może zostać⁴⁴ powołana wyłącznie osoba fizyczna o pełnej zdolności do czynności prawnych⁴⁵. Ponadto nie może pełnić powyższej funkcji „osoba wobec której prawomocnie orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 373 ust.1 ustawy z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe⁴⁶, środek karny albo środek zabezpieczający w postaci zakazu prowadzenia określonej działalności gospodarczej, obejmującego działalność gospodarczą wykonywaną przez przedsiębiorcę lub działalność gospodarczą w zakresie zarządu majątkiem”⁴⁷.

Zasady ogólne dotyczące wykonywania zarządu sukcesyjnego reguluje rozdział 4 opisywanej ustawy, począwszy od artykułu 17. Ustęp pierwszy tego artykułu stanowi, iż „w sprawach wynikających z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku zarządca sukcesyjny posługuje się dotychczasową firmą przedsiębiorcy z dodaniem oznaczenia „w spadku”⁴⁸. Obowiązkiem zarządu sukcesyjnego jest prowadzenie przedsiębiorstwa „w spadku”, co więcej, posiada on umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych związanych z prowadzeniem takiego przedsiębiorstwa⁴⁹.

Do najważniejszych praw i zadań zarządcy sukcesyjnego należy zaliczyć m.in.: korzystanie w obrocie z NIP-u i nazwy przedsiębiorstwa z określeniem „w spadku”, osobiste i samodzielne zarządzanie przedsiębiorstwem w spadku, działanie w imieniu własnym, wykonywanie powinności pracodawcy (prawa, obowiązki, w tym umowy związane z działalnością), możliwość posługiwaniem się kontem przedsiębiorstwa, dokonywanie rozliczeń podatków, uczestnictwo w procesach cywilnych. Zatem od momentu ustanowienia instytucji zarządu sukcesyjnego taki zarządca wykonuje prawa i obowiązki po zmarłym właścicielu przedsiębiorstwa, które pochodzą z wykonywanej przez niego działalności oraz z prowadzenia tego przedsię-

⁴² Wynika to z art. 11 ust. 1 u.o.z.s. Ustawodawca wskazuje, iż w tym samym czasie funkcję zarządcy może pełnić wyłącznie jedna osoba.

⁴³ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm jednoosobowych. Ustawa o zarządzie...*, s. 17.

⁴⁴ Zob. szeroki komentarz wymogów co do osoby mającej pełnić funkcję zarządcy sukcesyjnego: R. Blicharz, *Zarząd sukcesyjny...*, s. 39-40.

⁴⁵ Art. 8. ust. 1 u.o.z.s.

⁴⁶ Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 i 2491 oraz z 2018 r., poz. 398, 685, 1544 i 1629.

⁴⁷ Art. 8. ust. 2 pkt 1 – 2 u.o.z.s.

⁴⁸ Art. 17. ust. 1 u.o.z.s.

⁴⁹ Art. 18. u.o.z.s.

biorstwa „w spadku”. Jak podaje portal informacyjno-usługowy dla przedsiębiorcy, „zarządca sukcesyjny ma status podobny do prokurenta albo syndyka⁵⁰. Działa on we własnym imieniu, ale jego czynności mają wpływ na właścicieli. Nie odpowiada osobistym majątkiem za długi firmy”⁵¹.

Warto nadmienić, iż najważniejszym obowiązkiem zarządcy sukcesyjnego (od razu po jego ustanowieniu) jest sporządzenie i złożenie przed notariuszem inwentarza przedsiębiorstwa. W wykazie inwentarza opisane są składniki przedsiębiorstwa w spadku oraz długi spadkowe zmarłego przedsiębiorcy. Jak sygnalizuje ministerstwo, wykaz inwentarza przedstawia stan majątku przedsiębiorstwa i dlatego jest tak ważny dla późniejszych rozliczeń. Trzeba też dodać, że po wygaśnięciu zarządu osoba, która była właścicielem przedsiębiorstwa w czasie wygaśnięcia zarządu, może żądać (w terminie miesiąca) od zarządcy sukcesyjnego sprawozdania z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku⁵².

Na koniec należy zaznaczyć, że z uwagi na obszerność u.o.z.s. oraz ograniczone ramy niniejszego opracowania w przeprowadzonej analizie prawnej zostało pominiętych wiele rozdziałów ustawy. Niemniej jednak został ukazany zarys instytucji zarządu sukcesyjnego co do podstawowych oraz niezbędnych informacji. Dalsze rozważania w przedmiocie zarządu sukcesyjnego są oczywiście możliwe, aczkolwiek dla odbiorcy będącego przedsiębiorcą przydatne wzmianki zostały przedstawione w poniższych wnioskach.

WNIOSKI

Przekładając powyższe rozważania na realia prawa gospodarczego, można dojść do następującej konkluzji.

Ustawodawca wprowadził instrument prawny, umożliwiający sukcesorom przedsiębiorcy zdecydowanie co do kontynuacji działalności gospodarczej, oraz mechanizm zapewniający ciągłość funkcjonowania działalności gospodarczej w razie jego śmierci. Nadto zostało wdrożone narzędzie, które wzmacnia ochronę praw osób trzecich związanych z dalszym funkcjonowaniem przedsiębiorstwa (m.in. kontrahentów, konsumentów, pracowników). Jak postuluje Biuro Legislacyjne, rozwiązanie to spowoduje również, że przedsiębiorstwo pomimo śmierci właściciela firmy będzie mogło nadal „generować przychody i zyski”, co więcej – „regulowane będą zobowiązania wobec pracowników i kontrahentów wraz z zobowiązaniami

⁵⁰ Zob. szerzej na temat porównania zarządcy sukcesyjnego do prokurenta i syndyka: R. Blicharz, *Zarząd sukcesyjny...*, s. 37.

⁵¹ Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyz-dzialalnosc-jednoosobowa/zarząd-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-nastepcom> [dostęp: 30.12.2018].

⁵² Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm jednoosobowych. Ustawa o zarządzie...*, s. 41.

publicznoprawnymi” i co równie istotne – zostaną utrzymane miejsca pracy. Takie rozwiązanie może przyczynić się do przetrwania firm, płynności przedsiębiorstw oraz dalszego rozwoju działalności gospodarczej w Polsce⁵³.

Należy więc przyjąć, iż powyższe *novum* już od dawna wymagało wdrożenia. Jak trafnie przypomina K. Leszczewska, przedsiębiorstwa rodzinne to najdłużej figurujące i dominujące podmioty gospodarcze pod względem ilości, które kreują wzrost PKB, zapewniają oraz tworzą nowe miejsca pracy. Dodatkowo podkreśla ona, że takie przedsiębiorstwa cechuje „długookresowa perspektywa funkcjonowania”, działalność gospodarcza rodzinna kreuje także „unikatową kulturę organizacyjną, opartą na zaufaniu, normach i wartościach ważnych dla rodziny założycielskiej, co sprzyja budowaniu stabilności przedsiębiorstwa, minimalizacji ryzyka i zachowaniu działalności gospodarczej dla następnych pokoleń ponad maksymalizację zysków”⁵⁴.

Zatem instytucja zarządu sukcesyjnego powinna być instytucją cenioną nie tylko ze względu na to, że przedsiębiorstwo należy uznać i traktować nie tylko jako dobro prawne, mające wartość wyłącznie materialną, ale także jako dobro służące całemu społeczeństwu⁵⁵. Wprowadzenie tego rozwiązania do dorobku prawa było uzasadnione przede wszystkim brakiem uregulowania ciągłości firmy na skutek śmierci przedsiębiorcy. Do najważniejszych wniosków (skutków tej regulacji) trzeba zaliczyć m.in: zaistnienie osoby uprawnionej do prowadzenia spraw przedsiębiorstwa i reprezentacji sukcesorów prawnych, możliwość dalszego posługiwania się firmą przedsiębiorcy, która identyfikuje w obrocie prawnym nie tylko jego, ale także jego przedsiębiorstwo, utrzymanie w dalszym ciągu umów o pracę zawiązanych przez przedsiębiorcę, brak wygaśnięcia i pozbawienia możliwości wykonywania umów cywilnoprawnych związanych z działalnością przedsiębiorstwa, pozostawienie w mocy decyzji administracyjnych niezbędnych do prowadzenia danego rodzaju działalności gospodarczej, możliwość przejęcia uprawnień i powinności związanych z podatkami, dalszy dostęp do rachunku bankowego przedsiębiorstwa⁵⁶.

Na sam koniec niniejszego artykułu, warto odnieść się do opinii⁵⁷ instytucji zarządu sukcesyjnego dokonanej przez J. Bieluka⁵⁸. Komentuje on obecne rozwiązanie prawne jako istotne dla strony teorii i praktyki, gdyż wprowadzona zmiana dotyczy przedsiębiorców indywidualnych, którzy mają ogromny wpływ na polską gospodarkę. Stwierdza jednakże, że wadą zarządu sukcesyjnego jest nietrwałość zarządu (jego stan

⁵³ Kancelaria Senatu. Biuro legislacyjne, *Opinia do ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (druk nr 847)*, Warszawa 2018, s. 1.

⁵⁴ K. Leszczewska, *Przedsiębiorstwa rodzinne. Specyfika modeli biznesu*, Warszawa 2016, s. 7.

⁵⁵ Druk nr 2293, s. 8.

⁵⁶ Można wynioskować *a contrario* z druku nr 2293, s. 5-6.

⁵⁷ Zob. także dokonane oceny przez radców prawnych na temat zarządu sukcesyjnego: „Dwumiesięcznik Samorządu Radców Prawnych. Radca Prawny” 2019, nr 185; online: https://kirp.pl/wp-content/uploads/2019/10/rp_nr185_net.pdf [dostęp: 25.11.2019].

⁵⁸ J. Bieluk, *Przedmowa*, [w:] J. Bieluk, *Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Komentarz*, Warszawa 2019.

tymczasowy): „W polskim prawie nadal brakuje rozwiązań bardziej trwałych, zabezpieczających masę spadkową w postaci przedsiębiorstwa przed sporami spadkobierców. Potrzebne są z pewnością dalsze rozwiązania zwiększające swobodę testowania i umożliwiające przedsiębiorcy, również w przypadku innych mas majątkowych niż przedsiębiorstwo (akcje, udziały w spółkach), przeprowadzenie sukcesji. Celem tego procesu powinno być z jednej strony zabezpieczenie majątku przed sporami między spadkobiercami, z drugiej strony zaś zapewnienie realizacji woli spadkodawcy, którą często jest zachowanie dzieła jego życia w stanie niepodzielonym i zapewnienie jego dalszego niezakłóconego rozwoju. Jednak komentowana ustawa jest krokiem w dobrym kierunku”. Aprobując powyższe stanowisko, można zauważyć, iż wprowadzona instytucja to odpowiedź ustawodawcy na potrzebę kompleksowej, nowej regulacji prawnej dotyczącej rozwiązania problemu sukcesji przedsiębiorstw.

Bibliografia

Literatura:

Blicharz R., *Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem w spadku*, Warszawa 2019.

Bieluk J., *Przedmowa*, [w:] J. Bieluk, *Ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Komentarz*, Warszawa 2019.

Blajer P., *Zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Pytania i odpowiedzi. Wzory pism. Przepisy*, Warszawa 2019.

„Dwumiesięcznik Samorządu Radców Prawnych. Radca Prawny” 2019, nr 185.

Kappes A., *Osoba fizyczna jako przedsiębiorca jednoosobowy*, [w:] W.J. Katner (red.), *Prawo cywilne i handlowe w zarysie*, Warszawa 2017.

Kaltenbek L., Żurek W., *Prawo spadkowe*, Warszawa 2016.

Kancelaria Senatu, Biuro legislacyjne, *Opinia do ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (druk nr 847)*, Warszawa 2018.

Leszczewska K., *Przedsiębiorstwa rodzinne. Specyfika modeli biznesu*, Warszawa 2016.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm jednoosobowych. Ustawa o zarządzie sukcesyjnym osoby fizycznej. Praktyczny poradnik*, 2018.

Skowrońska-Bocian E., Wierciński J., Art. 922-188, [w:] J. Gudowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, tom VI: *Spadki*, Warszawa 2017.

Uliasz R., *Osoby fizyczne jako przedsiębiorcy*, [w:] J. Olszewski (red.), *Publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa 2015.

Akty prawne:

Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 1629, ze zm.).

Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r., poz. 1025, ze zm.).

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646, ze zm.).

Ustawa z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 2344 i 2491 oraz z 2018 r., poz. 398, 685, 1544 i 1629).

Rządowy projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej z 22.2.2018 r., Sejm VIII kadencji, druk sejm. nr 2293.

Źródła elektroniczne:

Biuletyn Informacji Publicznej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, *Wykaz prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów*, <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/wykaz/r4638512717400,Projekt-ustawy-o-zarzadzanie-sukcesyjnym-przedsiębiorstwem-osoby-fizycznej.html>.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyc-dzialalnosc-jednoosobowa/zarząd-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-następcom>.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, aktualności, *Prezydent podpisał ustawę o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej*, <https://www.mpit.gov.pl/strony/aktualnosc/prezydent-podpisał-ustawe-o-zarzadzanie-sukcesyjnym-przedsiębiorstwem-osoby-fizycznejjuz-w-tym-roku-zmiana-pokoleniowa-w-firmach-bedzie-latwiejsza/>.

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, *Sukcesja firm jednoosobowych*, https://www.gov.pl/documents/910151/911704/prezentacja_sukcesja.pdf/b854efa1-9fc9-8665-f40b-d9389afb8466.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, *Przedsiębiorczość rodzinna i jej sukcesja. Wyzwania oraz kierunki wsparcia biznesu rodzinnego*, <https://www.parp.gov.pl/component/content/article/53880:przedsiębiorczosc-rodzinna-i-jej-sukcesja>.

Sejm Rzeczypospolitej, *Przebieg prac przed skierowaniem projektu do Sejmu. Rządowy projekt ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej*, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2293>.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, *Druk nr 2293*, www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2293.

Serwis informacyjno-usługowy dla przedsiębiorcy, *Ustanowienie zarządcy sukcesyjnego*, <https://www.biznes.gov.pl/pl/firma/zamykanie-firmy/chce-zakonczyc-dzialalnosc-jednoosobowa/zarząd-sukcesyjny-ulatwienie-w-przekazywaniu-firmy-następcom/ustanowienie-zarządcy-sukcesyjnego>.

Wystąpienie Pokontrolne Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, LKI.411.007.01.2017; R/17/008, <https://www.gov.pl/attachment/746d39f5-58ff-46ec-aa29-76e03e20baa8>.

Streszczenie: Poprzez wprowadzenie ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwa osoby fizycznej od niedawna działalność gospodarcza może zostać kontynuowana pomimo śmierci przedsiębiorcy. Na podstawie tego rozwiązania osoba fizyczna (przedsiębiorca) może powołać następców prawnych (spadkobierców) w celu podjęcia przez nich decyzji dotyczącej dalszego położenia i funkcjonowania działalności gospodarczej. Celem artykułu jest zatem przybliżenie tej nowej instytucji oraz zarekomendowanie, aby w powyższym przypadku zawczasu został powołany zarządca sukcesyjny, który może umożliwić prowadzenie działalności gospodarczej w dalszym ciągu. Autor przedstawienia praktyczne podejście do ujętych rozważań w przedmiocie zarządu sukcesyjnego. Artykuł zawiera uwagi i wskazówki dla przedsiębiorców niezbędne do zrozumienia i korzystania z tejże instytucji.

Słowa kluczowe: prawo gospodarcze, prawo handlowe, zarząd sukcesyjny, sukcesja, przedsiębiorstwo osoby fizycznej

A new institution of economic law – succession management. Legal analysis

Summary: By introducing the act on the succession management of a natural person's enterprise, the economic activity may be continued, despite the entrepreneur's death. On the basis of this solution, a natural person (entrepreneur) may appoint legal successors (heirs) in order to make a decision concerning further location and functioning of economic activity. The aim of the article is, therefore, to familiarize readers with this new institution and to recommend that in the above case a successive manager should be appointed in advance, which may enable continuation of business activity. The advantage of the article is, thus, presentation of a practical approach to the considered issues within the area of succession management. The article includes many valuable remarks and guidelines for entrepreneurs, which are necessary to understand and to make use of this institution⁵⁹.

Keywords: economic law, commercial law, succession management, succession, enterprise of a natural person, economic activity

⁵⁹ Tłumaczenie zostało skonsultowane z językoznawcą (filologią angielskiej), pracownikiem naukowo-dydaktycznym dr M. Szal.